

Svensk Bensinhandel

2016-12-23
 1
 REGERINGSKANSLIET
 JUSTITIEDEPARTEMENTET
 REGISTRATORN
 Ink 2016 -12- 2 8
 Dnr Ju2016/06394/L6

Stockholm den 23 december 2016

Remissvar avseende Mediegrundlagskommitténs förslag om påbjuden produktinformation

Ju2016/06394/L6

Mediegrundlagskommitténs utredning SOU 2016:58

Svensk Bensinhandel översänder härmed sitt remissvar avseende rubricerad utredning. Svensk Bensinhandel bildades 1934, består av 1 100 medlemmar och organiserar de av landets bensinhandlare som är fria företagare. Våra medlemmar företräder vi i deras tre roller som arbetsgivare, som branschverksamma och som franchisetagare till oljebolagen.

Mediegrundlagskommittén har, på uppdrag av regeringen, utrett och lämnar förslag på ändringar inom ett brett fält i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Detta remissvar fokuserar uteslutande på de, för Svensk Bensinhandel och inte minst de lokaliserade medlemmarna i lands- och glesbygd, mest relevanta delarna. Dessa finns i utredningens kapitel 16 som handlar om påbjuden produktinformation och neutrala tobaksförpackningar. Vi vill redan från början fastslå att kapitlet innehåller resonemang, rekommendationer och konkreta lagförslag som rör alla produktslag. Förslagen innebär därigenom långtgående konsekvenser för exempelvis den varuhandel Svensk Bensinhandel representerar. Framförallt, men inte uteslutande de lokaliserade i lands- och glesbygd. Där kan effekterna bli påtagliga för de samhällen som inte har ett överflöd av nära inköpsställen.

I dag finns olika krav på tvingande information för exempelvis livsmedel, tobaksprodukter, leksaker och kosmetiska produkter till följd av dels direktverkande EU-förordningar och dels lagstiftning till följd av EU-direktiv. Samtidigt har den svenska tryckfrihetsförordningen en modererande effekt, både på EU:s regelgivning (eftersom regeringen måste utgå från tryckfrihetsförordningen i rådsförhandlingar) och på riksdagsmajoriteter som vill toppa EU-kraven (eftersom de mest långtgående förslagen fastnar när de granskas av rättsakkunniga).

Efter att Utredningen konstaterat att helt neutrala tobaksförpackningar skulle hamna i konflikt med de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principerna tar man istället greppet att föreslå inskränkningar i de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principerna när det gäller påbjuden produktinformation i allmänhet. Vi ser detta som ett stort och ansvarslöst ingrepp i våra

leverantörers förmåga att kommunicera med våra medlemmar och i förlängningen våra medlemmars möjlighet att kommunicera med sina kunder.

Vår position

Vi anser att inskränkningar – som förslaget innebär – i företagets rätt att via sina egna förpackningar kommunicera med konsumenterna, utan välgrundade skäl samt utan genomförd konsekvensanalys, utgör betydande ingrepp i yttrandefriheten, i varumärkes- och äganderätten.

Genom detta ingrepp minskar konsumenternas möjlighet att via information göra medvetna val. Mot denna bakgrund är följande vår inställning till förslaget:

- Vi anser att inskränkningar i tryckfrihetsförordningen på det sätt regeringen föreslår inte skall göras. Syftet med lagen är att värna, inte begränsa, de vars åsikter kan ifrågasättas, exempelvis företag.
- Det är vår bestämda uppfattning att en utvidgning av undantaget för påbjuden produktinformation inte skall göras. En sådan förändring kan på sikt innebära inskränkningar i tryck- och yttrandefriheten på ett generellt plan. Dessförinnan öppnas möjligheten för betydande inskränkningar för olika typer av förpackningar i framtiden.

Bakgrund

I den svenska tryckfrihetsförordningen betraktas förpackningar som tryckta skrifter, vilket innebär att de skyddas från censur. Utgångspunkten är alltså att det är lika viktigt att skydda företags möjligheter att kommunicera med sina kunder. Syftet är att skydda det fria ordet, inte att undantagslöst skydda ett företags ekonomiska intressen. Därför finns ett flertal undantag inte minst avseende annonser för alkohol och tobak, samt andra produkter. Allt i syfte att skydda hälsa eller miljö enligt förpliktelse från EU. Samma princip har använts för att ställa krav på olika typer av produktinformation.

De senaste decennierna har lagstiftaren vid olika tillfällen ansett det nödvändigt (inte minst på grund av EU-regler) att lagstifta om olika former av tvingande produktinformation, som varningsmeddelanden på tobaksprodukter och leksaker. I allmänhet bryter sådana påbud mot censurförbudet i tryckfrihetsförordningen. Men eftersom tryckfrihetsförordningens främsta syfte är att skydda det fria ordet, inte ekonomiska intressen, har vissa ingripanden ansetts acceptabla trots att det inte finns något undantag för detta i grundlagarna.

Vid uppdateringen av tobakslagen 2001, då varningstexterna på cigarettpaket ändrades i syfte att leva upp till EU:s märkningsdirektiv menade lagrådet ett visst utrymme finns *”för ålägganden i vanlig lag att förse en skrift med texter av det slag som det nu är fråga om”*. Men,

och det är ett mycket viktigt men, att det i sådana fall skulle krävas *”att det inte rör sig om texter av uttryckligen åsiktpåverkande eller opinionsbildande karaktär”* och att de inte får bli så omfattande *”att de alltför mycket beskär möjligheten för näringsidkaren att förse förpackningar med egen text”*.

Idag får alltså förpackningar utsättas för vissa ingrepp i syfte att främja samhällsnyttan, eftersom tryckfrihetsförordningen inte primärt syftar till att skydda näringsidkares kommersiella intressen. Däremot får ingreppen inte bli för stora i fråga om innehåll och omfattning, eftersom tryckfrihetsförordningen skyddar näringsidkares rätt att kommunicera med sina kunder. Exempelvis får lagstiftaren ställa krav på information om vilka konsekvenser som kan uppstå då varan konsumeras, men inte påtvinga förpackningarna direkta uppmaningar om att konsumenterna helt ska låta bli produkterna. En mindre yta på förpackningen kan regleras av lagstiftaren, men en större yta måste få användas av näringsidkaren för att uttrycka sig.

Mediegrundlagskommitténs förslag innebär ett undantag i tryckfrihetsförordningen för produktinformation i allmänhet, oavsett produktslag. I kontrast till slutsatsen avseende att neutrala tobaksförpackningar skulle hamna i konflikt med de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principerna, vill man inskränka de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principerna när det gäller produktinformation i allmänhet. I det nya förslaget från Mediegrundlagskommittén vill man dessutom tillåta påtvingad information, åsiktpåverkande och/eller opinionsbildande, om syftet är *”skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd”*.

Svensk Bensinhandel är av den bestämda uppfattningen att nuvarande ordningen skall råda. Den nuvarande lagen ger möjlighet till såväl avgränsningar som till kommersiell yttrandefrihet. Att befästa ett undantag i tryckfrihetsförordningen kommer att medföra grundläggande materiella förändringar av det tryckfrihetsrättsliga skyddet för alla förpackningar. Konsekvenserna av detta kan bli omfattande och på sikt beröra tjänste- och produktkategorier som ingen idag avsett skulle beröras. I sin förlängning kan konsekvenserna för Sveriges konsumenter medföra inskränkt valfrihet och kraftigt minskad tillgänglighet till service, oavsett bostadsort.

Stockholm enligt ovan,

Svensk Bensinhandel
Robert Dimmlich, VD